

PREDGOVOR

Časopis *Muzeologija*, koji se odnedavno može čitati i na HRČKU, portalu znanstvenih časopisa Republike Hrvatske ([http : //hrcak.srce.hr/muzeji](http://hrcak.srce.hr/muzeji)), svojim izdavačkim usmjerenjem nastoji promovirati stručni i znanstveni rad muzejskih djelatnika. Objavljivanjem njihovih magistarskih radova i doktorskih disertacija prije svega se afirmira jedan od segmenta muzejskog rada – onaj znanstveni, te se ujedno aktualiziraju funkcije muzeja kao znanstvene ustanove. U praktičnom smislu, uspostavlja se snažnija veza i transfer znanja iz akademske zajednice u realni, muzejski sektor.

Jubilarni, 50. broj donosi doktorsku disertaciju Maje Šojat-Bikić, informatičarske savjetnice Muzeja grada Zagreba, pod naslovom *Modeliranje digitalnih zbirki i digitalnih proizvoda: sadržajno-korisnički aspekt komuniciranja kulturne baštine u digitalnom obliku*.

Već se rad Gorana Zlodija, objavljen u 40. broju, bavio problemom (temom) vizualne dokumentacije u digitalnom obliku. I u broju 41/42 časopisa objavljeni su referati održani na ICOM-CIDOC-ovoj konferenciji u Zagrebu 2005. g., koji su u fokus stručnog zanimanja postavili širok raspon tema vezanih za korisnički aspekt muzejske dokumentacije, što je na tragu disertacije kolegice Šojat-Bikić.

Proteklo je tridesetak godina otkako se primjenjuju informacijske tehnologije koje su dio profesionalnog okruženja mnogih institucija i servisa. Stvoreni su novi žanrovi i proizvodi. Kompjutor je utvrdio drugačija pravila i protokole, potaknuo je i usmjerio društvenu scenu, promijenio ljudske navike. U prostoru interneta i wor-

ld wide weba pozicionirale su se i baštinske ustanove – muzeji, knjižnice i arhivi, koji su, kako bi na tim mrežama postali zastupljeni, vidljivi i prepoznatljiviji, morali postaviti nove standarde rada i djelovanja, različite od dotadašnje prakse, te istodobno koncipirati i drugačije proizvode.

Time digitalni proizvodi AKM institucija imaju tako široki doseg i mogućnost da se sadržajima međusobno isprepleću i dopunjuju. Postojanje muzejskih sadržaja, poglavito muzejskih zbirki i predmeta, u kibernetičkom prostoru danas nam dopušta da govorimo o novom fenomenu – kibermuzeologiji, odnosno, ako pojam protegnemo na cjelokupnu baštinu – o kiberheritologiji.

Upravo rad kolegice Šojat-Bikić, najkraće rečeno, obuhvaća fenomen kiberheritološkoga, baštinskog online prostora, s posebnom razradom na primjerima onoga muzejskog, kibermuzeološkoga.

Kako bi se sustavno razradili i znanstveno obrazložili ti složeni fenomeni, objašnjeni su temeljni pojmovi iz tehnologije i komunikacije kulturne baštine te analizirani dosezi osnovnih baštinskih institucija. U njezinu radu opširno je elaboriran pojam digitalizacije, njezina svrhovitost i metodologija pristupa projektima digitalizacije, analizirane su europske strategije i konferencije, kao i prilike u Hrvatskoj. Jednako tako, velik je prostor dan samom rezultatu digitalizacije, digitalnoj zbirci i digitalnim proizvodima. Od definicije, klasifikacije i evaluacije tih pojmova do pojedinačnih i razrađenih primjera muzejskih digitalnih proizvoda, kolegica Šojat-Bikić prikazala je i cijeli niz svojih realiziranih projekata. Time je uspješno povezana teorija i praksa

rada te postignuta utemeljenost i vjerodostojnost izrečenih stajališta.

Posebna je kvaliteta spomenute disertacije to što je „iskoristiva“ i „primjenjiva“ u neposrednoj budućnosti. Autorica je, naime, u sklopu doktorskog rada izradila relacijsku bazu podataka pod nazivom *Hrvatske kulturne baštine online* (HKBO). U njezin su sadržaj uključeni svi bitni elementi sadržaja mrežnih stranica, online zbirke i izložbi te drugih baštinskih sadržaja ne samo AKM institucija već i zbirke vjerskih zajednica, privatnih zbirki, ustanova i udruga u kulturi, kulturnih portala, turističkih zajednica i dr. Opsežna i temeljita analiza podataka generiranih iz baze HKBO ocrkala je savršeno vjerodo-

stojnu sliku hrvatskoga baštinskog online prostora. To znači da predstavlja i jedini pravi uvod u buduće artikulacije strategija digitalizacije baštinskog sektora – muzeja, knjižnica i arhiva, kao i nacionalne strategije digitalizacije.

U opsežnoj stranoj literaturi, kao i u onoj hrvatskih stručnjaka, koja prati problematiku informacijskih tehnologija i za koju se opravdano smatra da je ključna tema budućnosti baštinskog sektora, ne postoji rad koji bi svojom analitičnošću, teoretskim i praktičnim uporištem bolje obuhvatio nacionalni baštinski online prostor od ovoga kolegice Šojat-Bikić.

Višnja Zgaga

FOREWORD

The editorial strategy of periodical *Muzeology*, which can recently be read on HRČAK, the portal of scientific journals of the Republic of Croatia (<http://hrcak.srce.hr/muzeji>), is to promote the professional and scientific production of museum workers. By publishing master's theses and doctoral dissertations the periodical primarily affirms the scientific segment of museum activities and simultaneously updates the function of the museum as a scientific institution. In practical terms, it means setting up a stronger connection with the academic community and transfer of its knowledge into the real, museum sector.

The 50th, special jubilee issue, brings Maja Šojat-Bikić's doctoral dissertation, IT advisor at the Zagreb City Museum, under the title *Modelling digital collections and products: contents and users in the communication of the cultural heritage in digital form*.

Already the paper by Goran Zlodi, published in the 40th issue, dealt with the topic of visual documentation in digital form. The 41/42nd issue brought the papers held at ICOM-CIDOC Conference, Zagreb, 2005, which put a wide range of topics related to the user aspect of museum documentation into focus of the professional community, similar to Ms Šojat-Bikić's dissertation theme.

It has been thirty years since applying information technologies in a number of institutions and services. New genres and products have been created. Computers have established different rules and protocols, they have encouraged and directed the social scene, changed people's habits.

Heritage institutions- museums, libraries and archives - have moved to the Internet and the worldwideweb space, so they had to set new standards in their activities, different from the previous practice, and simultaneously had to create new products in order to become visible and recognisable on these networks.

Therefore digital products of archives, libraries and museums offer such a wide range of possibilities that their contents overlap and complement. The museum contents in cyber space, primarily museum collections and items, have created a new phenomenon – cyber museology, respectively, if the term is extended to the entire heritage – cyber heritology.

The very work by Ms Šojat-Bikić covers the phenomenon of cyber heritology, heritage cyber space, with the special emphasis on the examples of museological, cyber museological aspects.

To systematically develop and scientifically explain these complex phenomena, the basic terms in technology and the communication of cultural heritage have been explained and the achievements of basic heritage institution have been analysed. The dissertation extensively elaborates the notion of digitalisation, its purposefulness and the methodology in digitalisation projects, analysed are European strategies and conferences as well as the situation in Croatia. Likewise, a large space is dedicated to the very result of digitalisation, to the digital collection and digital products. From the definition, classification and evaluation of these terms to individual and elaborate examples of museum digital products, Ms Šojat-Bikić

has displayed the full range of the projects that she has completed. Thus theory and practice have been successfully connected and the expressed views have gained in their credibility and foundation.

A particular quality of the above mentioned dissertation is that it can be „used“ and „applied“ in near future. Namely, the writer has, within the scope of her dissertation, created the relational database under the title *Croatian cultural heritages online* (HKBO). It includes all the essential elements in the contents of web pages, online collections and exhibitions and other heritage contents not only in archives, libraries and museums but in religious communities' collections, private collections, cultural institutions and associations, culture portals, tourist boards etc. Extensive and thorough anal-

ysis of the data generated by the HKBO base perfectly depicts the authentic picture of Croatian heritage online space. It presents the sole introduction into the future definition of strategies in digitalisation of heritage sector – museums, libraries and archives, as well as national strategies of digitalisation.

In the comprehensive international literature, as well as in the papers by Croatian experts which follow the issue of information technologies, which is rightly considered to be a crucial topic in the future of heritage sector, this work by Ms Šojat-Bikić, which has covered the national heritage online space, is unique in its analytical approach and its theoretical and practical basis.

Višnja Zgaga